

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Felolós szerkesztő: Soóthy Gyula.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek az egyházmegyei pénztár (Gyulafehérvár vár) címére, reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden esütörtökön.

Az előfizetés díjai:	
Egész évre	8 Kor
Félévre	4
Negyedévre	2
— Hirdetések díjszabás szerint. —	

+ Pál Antal.

Bánatos megilletődéssel, mélységes szomorúsággal vesszük a megdöbbenő hírt Pál Antal főgimn. igazgató elhunytáról. Egyszerre jött a lesújtó végzet, jött nagy hirtelenséggel s kettévágta egy munkásélet fonálát. A mors imperator nem alkudozott, könyörtelenül és kiméletlenül élt korlátlan hatalmával: nem hagyott időt még bucsúszóra sem, hogy elmehettünk volna utolsó kézfogásra ahhoz, aki a példás és pontos kötelességteljesítésnek, a magas tanári hivatás lelkiismeretes betöltésének valódi mintaképe volt egy hosszú és küzdelmes tanári pálya minden korszakában.

A keresztény ideálok igazságáért egy nemesen érző szív szünt meg dobogni. Egy kiváló pedagógus hunyta le szemét örökre, egy professzor hagyta itt e földi gyarlóságban azokat, akik mint kartársai, barátai, tisztelői egyéni tulajdonságaiért szerették és ragaszkodtak hozzá. És itt hagyta tanítványait, akikkel oly gondosan foglalkozott, hogy szellemük kiművelődésével s lelki világuk vallásos kiépítésével részeseivé s küzdő harcosaivá tegye a keresztény kultúrának.

Mivé lett az élet, amelynek a munkával értéket, tartalmat adni tanította az ifjúságot?

Pál Antal igazgató elhunytát sokan gyászolják, köztük a Közművelődés is, s vele együtt az Erd. r. kath. Irod. Társulat, amelynek a megboldogult hosszú időn keresztül viselte az elnöki tisztét. Lesz még alkalmunk visszatérni az Irod. Társulat vezetésének méltatására. Ezuttal a szomorú hír vételének első pillanatában, amikor könnyezve álljuk körül az ő ravatalát, csak őszinte részvétünknek akarunk kifejezést adni, csak egy szál cipruszágat akarunk rátenni koporsójára.

Idő kell, míg megkapják igazi gazdáikat azok a helyek, amelyeket Pál Antal most üresen hagyott. Igazi gazdáikat, kik annyi akaraterevel, oly erős elhatározással, akkora rátermettséggel és hozzáértéssel fogják végezni az elvállalt feladatot s oly jelentős nyomokat lesznek képesek hátrahagyni a sokoldalú elfoglaltság közepette is, mint ő hagyott. Mert az ő működését minden téren számottevő siker koronázta. Csoda-e hát, ha akkor, amikor egy ilyen élet záródott be két gyilkos perc alatt, az ismerősök, rokonok, jóbarátok egész sokasága seregli körül a kihült tetemet s lelke mélyéig megindulva mond utolsó Isten-hozzádot a halottnak.

A halál irgalmatlanul eltiport egy munkában töltött életet. Mily nagyfokú emberi gyarlóság kell ahhoz, hogy az életnek az emberek közt egyre ismétlődő eme tragikus elmúlása a szív legfájdalmas idegeibe kap örökké és megrendít és megdöbben.

Egy vigasztalásunk lehet csupán: megnyugodni a gondviselő és irgalmas Isten akaratában, aki mindig jó, igaz és szent s jól, igazságosan és szentül intéz mindenenket. Az emberi megvigasztalódás örök forrása Ő, aki megsebesít, hogy meggyógyítson, lesújt, hogy fölemeljen . . . Nyugodjunk meg az ő akaratában.

PÁL ANTAL, gyulafehérvári igazgató halála.

A halál előzményei.

Kifürkészhetetlenek a jó Isten útjai. Még csak röviddel azelőtt szeretettel érintkezett kollégáival, sőt közvetlenül a katasztrófa beálltát megelőzőleg írásbeli hivatalos ügyeket intézett el, nem is sejtette gyengélkedését, s már is hirtelen, mindenkit meglepőleg terjed a megdöbbenő hír, hogy váratlanul elköltözött az

élok sorából. Munkálkodott tehát szinte utolsó pillanatáig, s mint a legjobb tanítómester még halálával is érdemes tanulságot hagyott tanítványainak és mindnyájunknak, hogy mindig kész legyen utolsó számadásunkra, mert nem tudjuk az órát, amelyben elszólt az Úr.

Ez volt az élete sorsa a gyulafehérvári főgimnázium derék igazgatójának. Dolgozott, munkálkodott szeretett intézetében, szünetet nem ismerőleg, szakadatlanul. Pedig már régóta beteg volt. Az érlelmeszedés lassú folyamata emésztette szervezetét. Mosolygós, kedves arca főleg az utolsó napokban semmivel sem mutatta a baj komolyságát. Pedig hónapok óta már többször elfogta a halála emlékeztető pillanatnyi gyöngeség, szinte ájulás. De nem sejtett magáról semmit, egész az utolsó ideig erőteljesen viselkedett.

Még megelőző filozófiai óráján, — igaz, már némileg bágyadtan, fejtegette tanítványainak az emlékeztetést, s magyarázatát illusztráló kísérletet helyezett kilátásba a jövő órára. — s ime már nincs itt többé, maga is az emlékeztető lett a tanítványok hálás szívében.

Az utolsó nap.

Feltűnő jökedvvel dolgozott az utóbbi néhány napon. Halála napján is. Ebéd után be ment a főgimnázium kápolnájába hálaadását elvégezni. Gondolta-e, hogy ez az utolsó? Adorációja elvégzésével irodájába vonult, több hivatalos levelet intézett el. Majd lakására menve, csakhamar elfogta a gyengeség, erőt vett rajta az ájulás. Néhány áhitatos pillanat és elköltözöbén volt az élok sorából. A házbüliek hívására elősietett S z p o r n i János subbréngens, majd S o ó t h y Gyula lelkiigazgató és megadták neki a végső feloldozást s az utolsó kenetet. Csendesesen, nyugodtan tért az örök pihenésre október hó 24-én délután 2 1/2 órakor.

A halálozás hire.

Csakhamar terjedni kezdett a gyászír. Elsőnek T a m á s i Áron, prelátnak-kanonok sietett elhalálozott jó barátjához. A tanulók épen vígan folytatták játékaikat a rendes játéktéren, a szomorú hír hallatára azonban megindultan haza oszoltak. A tanári testület megilletődve a váratlan veszteségen tanácskozára gyűlt össze Kegyelmes P ü s p ö k U r u n k elnöklete alatt. A Főtanhatóság intézkedésével október hó 25. és 26.-ra szünetet rendelt el. Megállapodtak a temetésre vonatkozólag, s a gyászbeszéről a következő szomorújelentést bocsátották ki:

„A gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanári testülete és ifjúsága úgy maga, mint a nagyszámú rokonság nevében mélyen megrendült lélekkel jelenti, hogy érdemekben gazdag, kartársait és jó tanítványait igazán szerető igazgatója Pál Antal, szentszéki tanácsos, az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat és tanár-egyesület elnöke, Alsófehér vármegye törv. bizottságának, Gyulafehérvár város képviselőtestületének, az erdélyi egyházmegyei zsinat és hittanár vizsgáló bizottságának, az erd. róm. kath. státus képv.-testületének stb. stb. tagja, életének 55., áldozópapságának 32., tanárságának 28. és igazgatóságának 11. évében f. hó 24-én d. u. 1/23 órakor rövid szenvedés után jobblétre szenderült. A boldogult földi maradványait f. hó 26-án reggel 8 órakor a főgimnáziumi lakásán tartandó beszentelés után a székesegyházba szállítjuk, ahol lelkiértésünnepeként engesztelő szentmise áldozat fog bemutatni az Egek Urának, mely után hamvait a köztemetőben való elhelyezésre kísérjük. Gyulafehérvár, 1911. október 24. Az örök világosság fényeskedjék neki!”

A főgimnázium gyászban.

A halálózás napján este Püspök Urunk gyóntatta a finevelőintézetben a tanulókat, akik közül számosan elhunyt jó igazgatójukért ajánlották fel másnap szentáldozásaikat. Az intézetekén meg a városházán gyászlobogó jelzi a közös veszteséget. Reggel a tornacsarnokban egybegyűlt a tanulóifjúság. Riszner Ödön igazgatóhelyettes bejelentéséből meghatottan értesül igazgatója haláláról. Majd megilletődve járul elfogadó szobájában felállított ravatalához. Mosolygós arcán most is ott ül a nyugalom, amellyel a halált fogadta. Különös véletlen, hogy épen most jött Kunecz Elek, tankerületi főigazgató hivatalos látogatásra. Csak a városházán értesül a szomorú esetről. Ravatalán fogadja őt az a derék igazgató, akinél mindig rendet talált, pontosságot, a tanügyért való teljes odaadást tapasztalt. Most is rendben van minden, talán azért olyan nyugodt a kedves halottnak az arca.

A temetés.

Oktober hó 26-án reggel nyolc órakor vette kezdetét a gyászszertartás, melyet Püspök Urunk asszisztenciával végzett. A temetésen megjelentek a helyi tanintézetek, a papnövendékek s nagyszámú gyászoló közönség. Az erdélyi státus s a testvérintézetek részvétlétvitákat küldtek és képviselték magukat a temetésen. Megjelentek a testvérintézetek részéről: Nemes Endre kolozsvári igazgató, Kaszai Lajos dr. csikszerepai helyettes-igazgató, Czimbalmos József marosvásárhelyi finev. int. régens, Waszykiewicz Viktor dr. és Kolozsváry-Sillye Béla brassói tanárok, Balázs Ferenc, tb. főesperes, kolozsvár-szentpéteri plébános. A brassói és marosvásárhelyi főgimnáziumok koszorút is küldtek a ravatalra.

Az igazgatói lakás nagy elfogadó szobájában 8 órakor vette kezdetét a gyászszertartás. A papnövendékek énekkora meghatóan énekelte a halotti zsoltosmát. Tamási Áron, prelátus-kanonok teljes asszisztenciával végezte a beszentelést. Majd a főgimnázium nagy kapuja elé hozták ki a kopsorsót, amelyet megilletődve vettek körül az elhunyt rokonai, hozzátartozói, a tanári testület, a hivatalok képviselői és ifjúság.

A tanári testület búcsúja.

Ekkor a főgimnázium lépcsőjéről a tanári testület nevében bánattól áthatott hangon Zla-

mál Ágost a következőképp búcsúztatta el a halottat:

„Elrúvult főgimnáziumunk nevében, mely épen egy negyedszázadon át látta és érezte Pál Antalnak tanári, majd meg igazgatói áldásos működését, — tanári karunk nevében, mely benne nagynevű és igazi kollegiális szeretettel áthatott kartársát és vezetőjét tisztelte és szerette, — ifjúságunk nevében, melynek ő eszének tudását, szívének melegét, egész életét szentelte: megállítom itt a kopsorsót gyászborult iskolánk portája előtt, hogy egy végső búcsúszóval áldozzak mindnyájunk előtt feledhetetlen emlékének. Szellemi képzettségének és férfiúi energiájának deklarációján, akkor, amikor a hosszú évek során át lankadatlan erőlködés folytatott munkásság után az áldásos működésnek teljessége, koronája következett volna: szólítja őt az Úr váratlanul Magához. A munkára kész szerzetete akkor szüntette be földi működését, midőn a legteljesebb erő kifejtését várhattuk volna tőle. Kidőlt, mint a gyümölcses dűsan megrakott, bő terméssel kecsgetető fa, mielőtt még termését egészen megérlelte volna... Ám ha nem is sokáig, de egészen elött keltős hivatásának. Non diu, sed totus!”

Mint buzgó pap és lelkiismeretes tanár állandóan imádkozott és dolgozott, lankadást nem ismerve, pihenés után nem vágyódva. Tekintsük őt akár a tanári katedrán, ahol nagy tudással és szeretettel oktatta tanítványait, — akár igazgatói tisztjében eljárva, midőn meleg közvetlenséggel és a szívet megindító szónoki erővel szólt az ajkain csüngő ifjakhoz, miként egy édes apa beszél fiaihoz, — nézzük őt az irodalom terén, melyet számottevő alkotásokkal gazdagított, — akár a közelet mezején, melyet szellemi és anyagi áldozatokkal egyaránt szolgált s elöttünk áll az ő nemes és tartalmas élete, melyet ritka szép keretként vet körül ideális és derült világnézetéről tanusodó édes mosolygása és pártját ritkító szerénysége. Nem járt zajt és feltűnést keltő koturnusokkal az élet színpadán. Csendes életének nem igen voltak megrázó izgalmak, tajtékzó hullámai. Lelkének összhangzatos húrján nem játszottak az élet viharai zord, fergeges diszkordokat. Nem volt ragyogó meteor, mely izzó fénykévével vakító utcát hasít az égboltozaton. Csillagokétáival sem szórta tele az eget... de becsületes, tisztos és munkás életet élt. Jó szívével élt, dolgozott, egyszerűen, csendben és boldogan. Mindnyájunk szeretetétől környékezve morzsolgatta földi vándorlásának éveit s egyszerre csak megcsendült az Úrnak parancsszava s ő végső útra, hosszú útra kelt.

De hát előttünk, keresztény hívők előtt a halál nem egy rideg végző, hanem egy új életnek hajnalpirkadását jelenti. Az a kopsorsó magába fogadja azt, ami földi, ami halandó, hogy felszabaduljon s kitörjön belőle az, ami mennyei, ami halhatatlan. Lám a szemnek fénye megtörik, mely a jövőbe nézett, de azok az ideálok, amelyek a jövőbe nézőt ihlették és lelkesítették, nem múlnak el soha. Az a kéz, amely alkotott és áldott, földde lesz, de a munka, de az áldás megmarad örökké. Elporlik a szív, amely érzett és hevült, de a szeretet ép oly erővel árad, mint valaha, mert a szeretet örökkévaló... Ó a halál nagy felszabadulás, szentséges ünnep, mikor a lélek az égbe, az élet emléke pedig a szívekbe költözik át... Istenben boldogult igazgatónk! Lelked

már az égben, emléked pedig a jóknak szívében! Mi pedig, hitednek és eszméidnek letéteményesei, imádkozva és dolgozva iparkodunk továbbra is annak a nemes hivatásnak megfelelni, amelynek Te végső lehelletedig munkása, sőt hőse voltál. Ez lesz a mi hálnk. És kérjük a jó Istent, hogy adja meg nekünk az öröndetes viszontlátást az örökké élők boldog országában. Isten veled!”

Majd a tanulóifjúság énekkora Resch L. György énektanár vezetésével megható gyászdalt énekelt és erre lassan, néma csendben megindult a gyászmenet az ősi székesegyházba. A szentélyben virágokkal díszített katalakra helyezték el a nehéz tölgysá kopsorsót. Az ünneplés gyászmisét Püspök Urunk tartotta, szentmise közben a papnövendékek kara énekelt.

A temetőben.

A templomból kivonulva kialakult az impozáns temetési menet. Csendben, megilletődve haladt tömött sorokban az ifjúság: az apaca leányiskola növendékei, a kath. elemi iskola tanulói, majd a főgimnázium; azután a hivatalok képviselői, a papság és a női gyászközönség. A köztemető dombjának tetején állt Tamási Áron prelátus-kanonok ismét beszentelte a halottat. Majd a sírhoz lépett Adorján Károly, papnövendék, VIII. oszt. tanuló és az ifjúság nevében a következőképp búcsúzott el a szeretett igazgatótól:

„Mélyen megrendült lélekkel álljuk körül nyugvóhelyed, szeretett Atyánk, feledhetetlen igazgatónk. Nem tudjuk hinni, hogy Te, aki még alig két napja reánk mosolyogtál jósággal arccal, beszéltél hozzánk atyai intelemmel, oktattál a jó tanító szavával, — itt feküdjél előttünk örökre hangtalan ajkakkal, örökre lezárt szemekkel, fehér, jéghideg arccal és kezekkel. Csak egy percig tartunk fel utolsó utadon, hiszen nem mehetünk el innen anélkül, hogy hangot ne adjunk fájdalomunknak, el ne sírjunk könnyeinket. Legalább könnyeink beszéljenek helyettünk, ha már úgy sem indíthatjuk meg mozdulatlan szivedet, amely olyan szeretettel dobogott érettünk, ha úgy sem önthetünk új életet ő kezeibe, amelyet annyiszor emeltél érettünk imádságra a mindenség Atyjához. Könnyeink legyenek a hála könnyei szeretetedért, mellyel minket elhalmoztál, de legyenek az engesztelés gyöngyei is egyuttal azért a sok gondért, bosszúságért, mit gondatlanságunkkal, engedetlenségünkkel okoztunk neked.

Te mindig kitértél az ünnepeket elől, sohasem volt alkalmunk, hogy szeretetedért köszönetet mondjunk, de arra sem volt alkalmunk, hogy tévedésünkért bocsánatot kérjünk. Itt, itt kopsorsó előtt engeszteljük meg árnyékokat, itt a síroknál kérjük a jó Istent irgalmát és áldását reád azért a sok fáradságért, amit értünk tétlenséggel a sok aggodalomért, amit értünk szenvedéssel.

Mély nyugással s törhetetlen hittel fogadjuk a jó Istent látogatását, aki magával vitt téged közülünk, csak az a legforróbb óhaj-tása szívünknek, hogyha már elszóltott innen, tegyen végtelen boldoggá, koronázza meg fáradságaidat s ő legyen örökké tartó jutalmad ott, a fényes mennyországban.

Utolsó szavaiddal áldást küldöttél hozzátartozóinknak, — legyen a jó Isten első szava is áldás hozzád! Fogadjon úgy mint jó és hűséges szolgálóját, akinek az örökélet koronáját ígerte. Isten veled! Emléked örökre háln szívünkben marad. Pihenj csendesen s lelked legyen örökre boldog Isten szent országában!”

Végül a tanulóifjúság énekkarának megindító gyászda mellett szétoszlott a gyászoló közönség.

Most már ott áll a még jeltelen néma sír, de érdemes lakójának emlékeztetést őrizi sok hála szív. Lapunk is őszinte érzelmeivel csatlakozik hozzájuk. Mert szorosabb kapcsolat fűzte az elhunyt tevékeny személyéhez, aki hosszabb ideig szerkesztője, munkatársa, majd mint az irodalmi társulat s az erdélyi kath. tanáregyesület elnöke, sokban irányítója is volt. Ezért is életét és munkásságát méltató nekrológot legközelebb közlünk. Szolgáljon elhunyt elnökünk élete és halála mindnyájunknak tanulságul! Az Úr legyen az ő bőséges jutalma minden jó tetteiért! R. i. p.!

(Kj.)

Hát meg lesz a kath. nagygyűlés nov. 12—14. Budapesten és impozáns lesz és taborra alakulunk és előadjuk bajainkat és tanulunk lelkesedni. Nem elég, — kilépünk a tettek óriási mezejére. Mert szónokolni könnyű dolog — de aztán azokat a nagy horderejű gondolatokat, elveket belevinni a mindennapi élet ezerarcú szövetekebe — ez a valódi élet, ez a keresztény elveken mozgó élet. Vannak nekünk szónokló katolikusaink, mert hisz a szereplés oly kedves, édes valami, de nincsenek tevéleges embereink. Szépen lehet hatalmas élejtészek közepette szavalni a kath. sajtóról — de ugyanazon tudóval a másik tábor tapsai között nyugodtan lekesinyelni a kath. sajtót, a Világ s a Nap stílusban nyilatkozni a kath. sajtóról, ez szinte megfer a mi „nagy” kath. férfiak elveivel, vagy mit is mondok — elvtelenségeivel. Összhang legyen a szónoklás és élet között — erre is jó a nagygyűlés.

INNEN-ONNAN.

A kollegiális érzés apólasa. Körülbelül egy éve már, hogy a budapesti tanári kör fényes ünnepséget rendezett. Négyesy Lászlónak, aki hatalmas tehetséggel s lankadatlan munkakedvével egy hatalmas tanári közszellem megteremtésén annyit faradozott. Négyesy ez ünnepeltetés alkalomával nagyszabású beszédet mondott, mely az örök és elvülhetetlen igazság erejével hat.

„Szükséges, hogy a tanárság minél szorosabban összetartson s minél bensőbbben apólja a kollegiális szeretet érzését. Ez méltó a tanársághoz s hasznára is valik ügyének. Ezen fundamentumon épülhet fel a magyar közepiskolai tanárok erkölcsi ereje, ebből a közös forrásból meríthet kedvet, bizalmat, reménységet munkájához és küzdelméhez.”

A tanárság egyetemének együttérzésére vonatkozó eme nagyjelentőségű szavakat első sorban az egyes közepiskolák tanári karára kell alkalmazni. Mert ha Négyesy szükségét látta a kollegiális hangoztatásának, ebből az is következik, hogy az jelenleg nincs meg, legalább oly mértékben, amilyenben kináratos volna, hogy meglegyen.

Sajnos, gyakran tapasztaljuk, hogy az egyes tanári karoknál az érzelmi egyetértés apró klikk-összetartásra töredezik s e klikkek közé észrevétlenül mesterséges válaszfalak emelkednek

mesterséges akadályt a kölcsönös megértésnek még fontos tanügyi kérdésekben is.

Ilyen körülmények között beszélhetünk-e egységes közszellemről, amely áthassa az iskola egész életét? E megértő egységes közszellem nélkül a tanítás és nevelés nagy munkáját nem kíséri kellő eredmény. Innen van, hogy a közepiskolából kikerülő diáknak nincs semmi megálapodása, világnézete, egységes jelleme. Azt is mondhatnók, hogy a tiszta katolikus szellem sem járta át lelket annyira, nem szívódott vértébe annyira, hogy az élet útjára megnyugvással boesáthatnók.

A mi diákjainkat, mihelyt elhagyták az intézet küszöbét, mindjárt elkajja az élet könnyelműsége és léhasága, s rövid idő alatt összeomlanak, mint egy ingatag alapra állított épület. Nem tudnak megállni az élet kísértéseivel szemben. Nem az egységesről állítjuk ezt, csak általánosságban s szívesen elismerjük, hogy örvendetes kivételek is vannak. De épen ezt a kivételes állapotot kellene általánossá tenni.

Ma már úgy áll a dolog, hogy a tanárok közt nem léven meg a kollegiális szeretet érzése, lassanként mind inkább elkülönülnek egymástól, mindenki külön áll, külön dolgozik s külön igyekszik átültetni a maga tudását, gondolkozását, lelki világot a tanuló lelkébe. Pedig a tanári munka a közösség munkája. Ha a tanuló ellenétes impressziók alatt áll, ha egyik lerontja, amit a másik épít, ha a tanári munka élettelen s robotszerű lerovása olyan kötelességeknek, amelyért fizetés jár, akkor nem csoda, ha a tanuló csak felnő a tanárok szemelátára anélkül, hogy egységes irányítást nyert volna, határozott jellemvonásokat sajátított volna el, s öntudatos kath. meggyőződés vert volna benne gyökeret.

Nagyon fontos dolog tehát a kollegiális együttérzés apólasa. Be is látjuk ezt úgyis, mindenütt s apólgatják is a ma szokásos mód szerint összejövetelek, kirándulások rendezésével és rendszeresítésével, de ez aligha celhoz vezet.

Meg kell becsülni egymást. Ne álljanak harcban, ne bantsák egymást. Szeretettel kell összefogni a cel érdekében s kölcsönös megértéssel dolgozni annak érdekében.

Kolozsvári eset. A tanügynek egy újabb, szörnyűségeen brutális botránya játszódott le a kolozsvári iparos tanonciskolában. Valódi anarchikus zürzavarban nemcsak megfenyegettek, — ez ott már igen közönséges dolog, hanem meg is vertek egy tanítót. Most rendőri asszisztencia mellett foly a nem sok reményre jogosító iparos tanoncoktatás.

Tanulságos kis eset. Az ipar föllendítéséről beszélünk, a magyar ipar fejlesztésének a szükségessége immár átment a köztudatba, a magyar iparosok érdekeiről hosszú anketeken foly a tanácskozás, s ime az új iparos nemzedék, a jövő reménye így készül pályájára.

Szomorú látvány biz' ez, de az okai kézzelfoghatók. A gyerek, aki közepiskolai tanulmányokra keptelen, a szülői háztól idegen gazdához kerül ipari foglalkozásra. S mintha megszünt volna a szülői házzal való minden közösség, sorsa a tanoncok az elhagyottak sorsa lesz. Idegen gazdájánál a legtöbb esetben ember számba sem jön. Apró tévedésekért a régi mód szerint mindennap kijárnak neki az ütlegek. Dolgozik, nélkülöző, tűr s belefutal elkerülhetetlen sorsába. Alig hall a környezetében valamit

jót, káromkodással alszik, azzal ébred s megfosztva a hitélet megnyugtató áldásaitól, csoda-e, ha haragra készen áll az egész társadalmi rend ellen s romboló eszközeivé szegődik a legszélösegebb áramlatoknak?

A társadalmi gondoskodás humanizmusa a társadalomnak ehhez a rétegehez még nem jutott el. De bezeg túlhajtják azt az iskolában. Itt nem szabad bántani senkit sem. Itt mindenkit meg kell becsülni még gonoszságiban is. Ide jön a tanonc. S az iskola és élet ellenétes hatása alatt nem jobba, hanem rosszabbá lesz. Így állnak elő a kolozsvári esetek.

Az iparosságnak érdekében állana, hogy a tanoncok gazdáikkal szeretetteljes szülői bánásmódban részesüljenek, főképen pedig lelki életük gondos apólasára, erkölcsi érzésük emelésére kellene törekedni, hogy a züllés eshetőségeinek ne legyenek lepton nyomon kitéve.

Az ifjú szokevények. Három csinos pesti gyerek — alig tizenkét évesek — megdezmálván atyjuk pénztárcáját, merész elhatározással vonatra ült s meg sem állott Kolozsvárig. Ha már vannak kirándulások tanári felügyelettel, miért ne rendeznénk egyet anélkül. A gondolatot tett követte. Épen egy előkelő páholyból nézték a szinelőadást, mikor a tanulmányi kirándulás e mámoros élvezete közben megjelent a rendőrség s kézenfogva elvezette onnan a kicsikéket.

Minden koraak meg van a maga romantikája. Csakhogy régen a férfiak csináltak a romantikát, most a gyerekek. A szülők vallják mindenkor kárát, ha elkényeztetett kedvenceik koran hozzászoknak a szinpadai látványossághoz.

A NAGYVILÁGBÓL.

Poroszország. „Az evangéliumnak a katolikusok közt való terjesztésére alakult társaság” R a m b a u d prédikátor személyében új utazó szónokot kapott. Ő október 15-től két hónapra székhelyet Berlinben üti föl és ezen időtől fogva egészen november közepéig Berlinben és Brandenburg tartományban fog prédikációkat és előadásokat tartani az evangéliumnak a katolikusok közt való terjesztése érdekében. Aki ezt a tudósítást olvassa, abban önkénytelenül fölmerül az a gondolat, vajjon nem-e volna idősebb, sőt talán már sürgősen is szükséges az, hogy Berlinben és Brandenburg tartományban prédikációkat és előadásokat tartsanak az evangéliumnak a protestánsok között való fenntartása érdekében. Legalább az „Evangéliche Kirchenzeitung” a következőkről értesít bennünket: Az egyházi hivatalok munkája Berlinben rohamosan apadt. A 15582 tiszta evangélikus házasságból, amelyet 1909.-ben anyakönyvileg kötöttek, csak 8735-nél vettek igénybe az egyházi esketést. A vesztesség tehát ebben az egy évben 6847, tehát szinte 40 százalék. 1908. ban a vesztesség volt 6837. 1907.-ben 7034, tehát e három évben 20718 házaspár. A 3795 vegyes páról 1909.-ben csak 737, tehát 3884% vette igénybe az evangélikus esketést, míg 1900.-ban ezek kitétek még 61.75%-ot. És ilyen szomorú állapotok mellett meg feladatul merik maguk elé tüzni: az evangéliumnak a katolikusok közt

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV. VÁCI-UTCA 41.

„A legjobb hírnevnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlok stb. gyára.”

Arjegyék kivanatra ingyen és bérmentve.

való hirdetését, amikor az ő hiveiknek nagy százaléka az evangélium szerinti életet, sőt egyáltalán a kereszténységet már egészen sutba dobja.

A cseh királyi korona. A Vencel-koronáról sok szó esett az utóbbi időben, azért nyújtunk róla rövid történeti áttekintést: A néphit a cseh királyi korona eredetét Szent Vencelre, az ország védőszentjére viszi vissza, akiről el is neveztek Vencel-koronának. Szent Vencel I. Henrik, német király kortársa volt és vele jó baráti viszonyban állott. De vajában a cseh királyi koronának ehhez a Vencelhez epen olyan kevés köze van, mint a Premysl-ház heregeihez. Mert a Premysldák igazi, ősi koronája Luxenburgi János uralkodása alatt eltűnt. Ezen korbeli forrásainkból ki nem vehető az, hogy milyen módon veszett el. Csak gyanítjuk, hogy János király, aki gyakran pénzülszükségben szenvedett, a koronát eladta vagy elzalogosította. János fia, IV. Károly még atya életében 1347-ben kérsíttette az elveszett korona mintájára a mostani Vencel-koronát. És hogy ez is ne járjon úgy, mint elődje, a Szent Vencel koronája, azért a szent csontváznak a fejére tette és mindenkorra elrendelte, hogy „azt a szent fejről sohasem szabad elvenni, csak akkor, ha a cseh királyt koronazzák, vagy ha annak valamely más ünnepélyességnél kell a koronát viselnie”. A király azonban köteles volt még aznap a koronát Szent Vencel fejére visszatenni. Ezt a rendeletét Károly IV. Kelemen pápa külön bulájával 1346. május 26-án megerősítette. A hulla a rendszabály okán azt hozza fel, hogy Károly attól fel, hogy a koronát ismét ellophták. Ezért a pápa elrendeli, hogy „semmiféle egyházi vagy világi úr, legyen az bármilyen állásban, méltóságban vagy hatalomban, ezt a koronát el ne vegye, el ne adja vagy el ne zálogosítsa, átok és kiközösítés terhe alatt, amely róla le nem vehető, amíg azt ismét a szentnek a fejére vissza nem helyezi”. A pápa nézete szerint a korona szent Vencel tulajdona, aki azt a királyoknak csak „kölesönkép” átengedni. Egészen II. Ferdinánd idejéig ezt a koronát Prága mellett Karlstein várában őrizték. A rendek lázadása idejében azt hitték, hogy itt nincs elég biztonságban és ezért átvitték a prágai szent Vitus-dómbá. Innen Máriát és Teréziát Wienbe a császári kincstárba hozatta, ahol II. Lipót uralkodásig maradt. A cseh rendek 1790-ben azt kérték, hogy a koronát ismét Prágába visszazadják, amit a császár el is rendelt. Ünneplés menetben Znaimon és Iglaun át vitték Prágába, ahol a Vitus dóm Vencel kápolnájának egyik kamrájában őrizték. Ekkor helyrehozták a kamrának hét zárját. Ezen hét zár egy-egy kulcsa a prágai felsővár grófjánál, a hercegseknel, a prágai káptalan dékánjánál, a legfelsőbb országos írnoknál, a főnemesség és lovagrend megbízottjainál meg a prágai polgármesternél volt. Midőn 1866-ban kitört a porosz háború, a korona ismét Wienbe vándorolt. 1867-ben ismét Prágába visszahozták, ahol akor utoljára nyilvánosan kiállították. Ezen időtől fogva halandó emberi szem nem látta.

Róma. Öszentségénél, a pápánál való kihallgatás kieszközölése végett eddig szokásos eljárás módosították. Eddigi szokás szerint a vatikáni magyar-osztrák konzulátus azt, aki a pápánál való kihallgatást óhajtott, ha okmányilag igazolni tudta magyar vagy osztrák állampolgárságát, rendszerint ajánlotta a kihallgatásra, ha esetleg valami más okok nem merültek fel, hogy ajánlást elutasítsa. Ezen eljárásnál megvan a lehetősége annak, hogy az állampolgári azonosság igazolásával méltatlan indi-

viduumok is kaphattak ajánlást a kihallgatásra. Ezért is ezental a külügyminiszterium újabb rendelete értelmében, hogy a visszatelek megszűnjenek, a vatikáni es. és kir. konzulátus csak azon magyar vagy osztrák állampolgároknak adhat ajánlást a Szentatyanál való kihallgatásra, akik a személyazonosság igazolásán kívül erkölcsi bizonyítványt vagy más ajánló levelet mutatnak fel a hazai közérzetű igazgatási vagy egyházi hatóságtól. Olyan egyének azonban, akik a követség előtt ismertek, vagy pedig magasabb állású és hírneves egyéniségek, a konzulátus az eddigi eljárás szerint állítja ki az ajánló levelet.

HIREK.

Társulatunk gyásza.

Az erdélyi római katolikus irodalmi társulatot Pál Antal, gyulafehérvári főgimnázium igazgató elhalálozásával súlyos veszteség érte, mert az elhunytban elnökét siratja a társulat. Mindjárt, amint Gyulafehérvárra került volt tanárnak, munkás tagja lett az irodalmi társulatnak. Számos közérdekű közleménye, verse, fordítása jelent meg annak hetilapjában, a Közművelődésben, amelynek több éven ügyes szerkesztője is volt. A társulat választmányában is mindig tevékenyen munkálkodott. Végül 1905. évi február hó 22-től elnöke volt az irodalmi társulatnak és ezen tisztét azzal a buzgósággal és ügyességgel töltötte be, amellyel munkás életében minden jó ügy iránt viseltetett. A társulat és annak működése körül szerzett érdemeit majd külön, önálló közleményben fogjuk méltani. Áldott legyen mindig boldogult jó elnökünk emléke irodalmi társulatunk körében!

— **Személyi hírek.** Gyulafehérvárra érkeztek és Püspök Urunk vendégei voltak október hó 25-án Bardos Ádám torjai tanfelügyelő, Pekry Sándor és Bornemisza János báró, Buda y Á., azután P. Héraudéau francia jezsuita atya, aki néhány napig a püspöki aulában fog időzni. A temetésen való képviseltetés és részvétel céljából az egyházmegyei központba érkeztek: Marosvásárhelyről: Czimbalmos József, fnev. int. régens; Brassóbol: Wassykiewicz Viktor dr. Kolozsvári Silye Béla főgimn. tanárok; és Kolozsvárról: Nemess Endre igazgató; Csikszederáról: Kasai Lajos hely. igazgató; Balás Ferenc, th. főesperes, kolozsvár-szentpéteri plébános; akik mind a püspöki udvar vendégei voltak.

— **Személyzeti hír.** Kovács Balázs baróthi káplánt a főpásztor türköszi lelkésznek nevezte ki.

— **Főigazgatói látogatás.** A gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumban Kunecz Elek, kolozsvári tankerületi kir. főigazgató október hó 25.—30. napjain hivatalos iskolalátogatást végez. Váratlanul lepte meg az épen hivatalos iskolalátogatásra megérkezett főigazgatót, hogy épen az intézet vezetője előző nap hirtelen elhalálozott.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Bartalics József, az állami szerződés értelmében miniszterileg kinevezett gyulafehérvári főgimnáziumi rendes tanárt a

tanügyi szolgálat érdekében állami főreáliskolai rendes tanárrá kinevezte és szolgálatáttele a pozsonyi tankerületi főigazgatósághoz berendelte.

— **Hosszú Vazul — szamosújvári püspök.** Örömmel értesülünk róla, hogy a kormány előterjesztésére az apostoli király dr. Hosszú Vazul lugosi püspököt — a Szentszék hozzájárulásával — szamosújvári püspöknek nevezte ki. Hosszú Vazul ezeltől nyolc évvel neveztek ki Lugosra püspöknek, hol Radu Demetert, a mostani nagyváradi gör. kath. püspököt váltotta fel. Benne a püspöki kar kiváló tagot, a lugosi egyházmegye pedig tevékeny főpásztort nyert. Most apostoli munkájához tágabb teret nyert, mert a szamosújvári egyházmegye a legnagyobb a görög szertartású katolikusok egyházmegyéi között. Hosszú Vazul úgy ismerjük, mint a magyar-román barátságának egyik őszinte apostolat, kinek működésétől sokat vár az egyház és a hazá.

— **Státus-gyűlésünket a főpásztor 1911. évi november hó 16-ik napjára Kolozsvárra összehívandónak ítélte és az Úrnak szent nevében összehívta. A gyűlés tárgyai: 1. Az igazgatótanács évi jelentése; 2. A kilépő igazgatótanácsosok helyeinek szabályszerű betöltése.**

— **X. sz. püspöki körlevel.** Püspök urunk lelkes felhívást intéz a XI. kath. nagygyűlésen való részvételre, s elrendeli, hogy a nagygyűlést megelőző szombaton nov. 11-én az esti harangszó előtt az összes harang megszólaljanak, a hívek figyelmenek felkeltésére s hogy imádságokkal a nagygyűlés sikerét előmozdítsák. A körlevel többi részéről jövőre írunk.

— **Új rend a barátok templomában.** Minden szombat este 6 órakor vesce nye, utána gyóntatás. Minden vasárnap és ünnepnap reggel 1/27-kor csendes mise, 11-kor énekes nagymise; este 6-kor szt. beszéd és vesce nye. Ez új rend november hó elsejétől lép életbe. Örömmel üdvözöljük ez új rendet.

— **Egyháztanács és hitközségi közgyűlés.** A gyulafehérvári római katolikus hitközségi egyháztanácsa és iskolaszéke október hó 22-én a városbaza tanácstermében rendes gyűlést tartott. Az iskola belső ügyeinek megbeszélése után az iskola sürgős szükségleteire való tekintettel az 1912. évre 5/0-os iskolai adót állapították meg, egyuttal megállapodtak abban, hogy az iskola épületét ideiglenesen kijavittatják. Az egyháztanács után rendkívüli hitközségi közgyűlés volt, amelyen az egyházközség üresedésben álló alfonadni tisztségére egyhangul Csúbery Bonifác dr., th. vármegye. főorvos, kir. törvényszéki és urad. orvos és főgimn. tanárt választották meg.

— **Csak egy virágszál!** Sokszor hallottam, s nem értettem meg. De most már ériem. Egy szózat ez, azok kiáltása, kik még élni akarnak, mert nehezen élhetnek; azoké, kiknek a vészes pirosság a haldoklás kezdete; pedig de szép az élet. Sokat gondolkodtam, vajon miért épen a holtak hónapjában hallatják kiáltásukat é szegény halálra szántak? Most minden enyészetet lehel, fonnyad, hervad a táj s elzomorodik a természet. Ez az időszak, mikor minden temetőnek maga a természet adja meg a legméltóbb és találhatóbb keretet. Ilyenkor visszazáll azok emléke, kiket szeretünk, de már nem szerethetünk, elsuhan lelkünk felett a borzalom, a gyengeség s a halál hidegsége — a halál nyugalma nélkül. Nehezen akarjuk megérteni, az ég gyertyaszálak hosszan elnyúló imbolgó árnyaiból a figyelemzetetést, az örökkévalóságot, azt a másik életet. A hideg szél segít ésszerződni s súlyosabban, mint máskor nehezedik a lélekre a halál, az elmúlás gondolata: de görösebben ragaszkodunk az élethez. Sajnáljuk a halottakat, de annál jobban szeretjük

az életet. Aldozunk az emlékezetnek, de élni akarunk, s akarjuk, hogy más is éljen, még azok is, kik hörgő tüdővel élik szánandó életüket. Virágot veszünk a sírhalomra — eggyel kevesebb virágot, s eggyel kevesebb gyertyaszálát a halottaknak, hogy maradjon az élőknek. Most fordulnak az élet betegek könyörületes segélyért, mert most, ilyenkor nagyobb az élet értéke, a magamé és a másoké is. Eggyel kevesebb gyertya lobogjon, eggyel kevesebb virág ekeskedjék a szótalan sírhalmon, de szabaduljon egy veszendőbe indult élet! Élőkön segíteni — pláne a nyomorban levőkön — sürgősebb kötelesség és fontosabb a jelenre, az életre és élőkre nézve, mint a kegyelet adója — mely a múlté.

— **Késő ős — korai sir.** Ifj. Maczky Emőke, Kerekes Margitka, a 20 éves ifjú asszony holttestét kísértük folyó hó 22-én d. e. 11 órakor, hideg otthonába, a temetőbe. A halál Marosvásárhelyt ragadta ki az élők sorából, mélységes bánatot okozva férjének, az ifjú dalias huszárbadnagynak, szülőinek, nővéreinek s mind azoknak, kik ismerték. Majdnem az egész város ifjú asszonya és leánya vette körül sírját, s zokogta el a bánatot. Isten adjon örök nyugalmat a városzerte közszeregethen állott ifjú Kerekes Margitkának.

— **Műkiállítás Gyulafehérvárt.** A „Gyulafehérvári Népbank” palotájában október hó 26-tól 30-ig Solymosi Márton műkereskedő Juszkó Belának, a hortobágyi csikósélet festőjének eredeti alkotásaiból. Szepesi Kuszka Jenőnek a fiatalon nagy hírnévre vergődött Mednyánszky-tanítványának tájképeiből és Nagyradány Antal, az ismert akvarellista szalongenre és vadászkepeiből kollektív műkiállítást rendez. E művészek alkotásain és több művész kópián kívül a turlaton még a következő művészek vannak képekkel képviselve: Telepi Károly, Heyer Artur állatfestő, Feszty Árpád, Újváry Ignác, Pálya Celesztin, Nyilassy Sándor, Bosznay István, Pálya Károly, Spányik Károly, Schebek Ferdinánd berlini állatfestő, Br. Mednyánszky L., Vörös Ernő, Beom Ritta, Nagy Vilmos, Markó Ernő, Romek Árpád, Pentelei Molnár János, Kézdi Kovács László. Figyelemre méltó helyi esemény ezen műkiállításnál az, hogy Reithofer Jenő, gyulafehérvári főgimn. rajztanár mintegy húsz képvel szerepel. Reithofer tanár festői tehetségét már több sikerült portrajtjáról és tájképeről volt alkalmunk előnyösen megismerni és azért méltó érdeklődéssel vagyunk ezen első kiállítására iránt. A kiállítás megtekinthető naponta d. e. 10—12., d. u. 2—7. ig, mégpedig 5—7. ig villamos világítás mellett. Belépődíja: felnőtteknek 60 fillér, diákoknak 30 fillér. Mi is szívesen felhívjuk ezen kiállításra a műpártoló közönség figyelmét.

— **A XI. Katolikus Nagygyűlés.** Az Országos Katolikus Szövetség felkérésére a XI. katolikus nagygyűlés diszelnökségét eddig a következők vállalták el: Andor György dr., Apponyi Géza gr., Barkóczy Sándor br., Batthyány Iván gr., Batthyány László gr., Bereczly Jenő, Bjelik Imre, Burány Gergely dr., Csekonyics Andre gr., Dessewffy Aurél gr., Esterházy Mária gr., Festetics Tassiló herceg, Forster Gyula br., Fülöp Kálmán, Hanuy Ferenc dr., Hunyady József gr., Kéty Károly dr., Lakatos Ottó, Magyar Gábor, Majláth György gr., Pallavicini Ede őrgróf, Pechata Andre, Pejacevich Mikó Andre gr., Prohaszka Ottokár, Rajner Lajos, Rejtő Sándor, Révay Ferenc br., Sági Gyula dr., Somssich Béla gr., Széchenyi László gr., Széchenyi Emil gr., Szinyei Merse József dr., Szme-

csányi Lajos, Takács Menyhért, Tötössi Béla, Windisch Graetz Lajos herceg, Zelénski Róbert gr., Zichy Ráfael gr., Zubricky Aladár dr.

XI. k a t o l i k u s n a g y g y ű l é s e l ő k é s z í t ő b i z t o s t á g a — melynek tagjai Várady L. Árpád, Giesswein Sándor, Zlinszky János, Zsembery István az Országos Katolikus Szövetség alelnökei, Hindy Zoltán igazgató, Mihályfi Ákos, Ernszt Sándor, Szébeny Antal — tegnapi ülést tartott, melyen a három nyilvános ülés előadási sorozatát állapították meg s a szakosztályok beosztását tárgyalták. A nagygyűlés világi szónokai: Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Ghillány Imre báró, Simonyi Semadam Sándor dr., Szemlér József dr.

— **Uj kántortanító.** Az üresedésben levő segesvári róm. kath. kántortanítói állásra a püspöki hatóság az első helyen jelölt H a n g o d y István mezőszámsondi áll. iskolai tanítót, lapunk lelkes munkatársát és terjesztőjét nevezte ki. Reméljük, hogy új helyéről nagyon sok jó gondolatot küld hozzánk. Gratulálunk.

— **Sepsiszentgyörgyről írjak:** Boldogult Fejér Manó kanonok esperes-plébános végrendekezése alapján a csikószepi Fejér-család a sepsiszentgyörgyi templomot Bulhardt János brassói műfestővel stilszerűen kifestette, a szentély és a szentkápolna ablakait, a hol a boldogult pihen, festett ablakokkal látta el. Ezen kegyetes cselekedet által a sepsiszentgyörgyi hívek előtt nemcsak a boldogult emléke, hanem a Fejér-család iránti hála is meg van örökítve. A stilszerűen kifestett templomot Meisel József brassói apát-főesperes, Bálint György, Széles Dénes, Wassilkievics Viktor brassói főgimn. tanárok, Székely Károly helybeli esperes-plébános és Péterfi Béla segédlelkész közreműködése mellett folyó hó 22-én benedikálta. Az ünnepi szónoklatot Székely Károly helybeli esperes-plébános tartotta. Benedikálás után a celebráló papság dr. Künnle Tivadar főgondnok úri házához volt hivatalos.

— **A Mária-kongregáció alakuló gyűlése a kisdvászvári főgimnáziumban.** A nagy-műrv támadások és ragalmak, melyeket a katolikus szellem ellenségei, ez év folyamán a Mária-kongregációk ellen intéztek, bizonyítják a társulat áldásos működését. Azok az egyetemi hallgatók, akik valamely Mária-kongregációnak tagjai, nagy mértékben meg vannak óva azoktól a veszedelmektől, melyek őket a nagyvárosban fenyegetik. Az ilyen ifjakat nem tévesztheti meg semmi, atheista, szabadkőműves vagy más efféle társaság. Az ilyen ifjak hitüket nemcsak bátran megvallják, de meg is védik minden támadás ellenében. Így nem csoda, hogy ha hitünk ellenségei, látva azt, hogy a Mária-kongregáció ellenük a legnagyobb fegyver, az ellen minden lehető elkövetnek. Asbóth Viktor dr. tanár folyó hó 23-án, d. u. 1/24 órára hívta össze azokat az ifjakat, akik a kongregációnak rendes tagjai, (vagyis már az előző évben fölvatott kongregáristák voltak) és azokat, akik ez év folyamán az V.—VIII. osztályokból önkényesen felvételre jelentkeztek (azaz rendkívüli tagok) az alakuló gyűlés megtartására. A pontos időre összegyűjtött ifjak a praeses (Asbóth tanár) vezetése mellett a templom főoltára elé vonultak és a gyűlés kezdetét vette. A szokásos ajtatoskodások elvégzése után a praeses néhány szép szóban ismertette a kongregáció célját és feladatát, ezután elmondta a kongregáció hivatalnokainak hivatását és fölkérte a rendes tagokat a hivatalnok megválasztására. A hivatalnokok megválasztása a legnagyobb egyetértésben történt. A választás eredménye a következő: Prefektus: Gaál Gyula VIII. o. t. Sekretárius: Steiner József VIII. o. t. I. Asszisztens: Elekes György

VIII. o. t., II. Asszisztens: Gyórfi Sándor VIII. o. t. Consultorok: Várhelyi István VIII. o. t., Szoucek László VIII. o. t., Sántha Ferenc VIII. o. t., Földi Sándor VIII. o. t., Szöcs Mihály VIII. o. t., Szász Józsiás VII. o. t., Potoczky Gyula VII. o. t., Heszke Pál VII. o. t., Exactor: Nagy István VII. o. t. Bibliotekáros: Czibalmos József VII. o. t. Janitor: Lázár Dezső VII. o. t. I. Lector: György Béla, VII. o. t. II. Lector: Ráth István VII. o. t., Sacristanus: Fejér Gyula VII. o. t. A választások után újra ajtatoskodás következett és néhány szent ének énekése után nagy lelkesedéssel oszlott szét a gyűlés.

— **A segesvári katolikus templom tornyának renoválása.** A segesvári kath. templom tornyának a varfelé néző jobbfelüli sarka megromlódott s időközönként nagy darab vakolat hullott le róla, ami szinte veszélyessé tette az arra felé járást. Most hozzákezdtek a javítási munkálatokhoz.

— **A székvárosi egyháztanács** a legnagyobb köszönettel jegyzőkönyvileg megörökítette a brassói sz. fer. rendi nővérek tiszt. főnöknőjének bőkezűségét, ki szegény templomuk számára egy szép miseruhát s egyéb értékes ruhákat adományozott. Isten fizesse meg!

— **Növekedési akció Kolozsvárt.** Nagyonfontosságú és a résztvevők buzgóságát tekintve szép reményekre jogosító társadalmi mozgalomról ad hírt kolozsvári tudósítónk. Balázs Ferenc szentpéteri plébános kezdeményezésére mozgalom indult az iránt, hogy a munkások és családnyok továbbképzését, némes irányú szórakoztatását szolgáló patronázások a szentpéteri városrészben is meghonosíttassanak. A szép eszme iránt érdeklődők élükön Potsa Lajosné, Morvay Béláné úrnokkal f. hó 15-én nagyon látogatott gyűlést tartott, melyben Zombory Zsigmondné úrnok „A n ő v é d e l e m r ő l” tartott szabad előadása kapcsán elhatározták, hogy a működést e hó folyamán megkezdik s alkalmas helyről gondoskodnak, a hol a családnyok vasárnap délutáni összejöveteleiket tartassák. A dohánygyár munkásainak részére külön esti továbbképző tanfolyamot rendeznek. A gyűlés ohajára Zombory Zsigmondné és Bárdos Vilma úrnok vállalkoztak a patronázs vezetésére.

— **Uj találmány.** Gróf Majláth Lászlóné Dolnji Miholjacan, érdekes spiritus-pírtó készületeket talált fel. A hivatalos lap közlése szerint a m. kir. szabadalmi hivatal e találmányt szabadalmazta.

— **Műgyetem Kolozsvárott.** Kolozsvárról jelentik: A város közgyűlése elhatározta, hogy a Kolozsvárot létesítendő második műgyetemért felir a kultuszminiszterhez, egyelőre pedig sürgősen kéri, hogy az egyetemen mérnöki fakultást létesítsenek. Dr. Cholnoky Jenő egyetemi tanár memorandumja szerint a Műgyetem számára szükséges építkezés 600.000 koronába kerül. A közgyűlés kimondta, hogy erre a célra ingyen telket és 300.000 koronát ad. A főispán dr. Cholnoky Jenőt tiszteletbeli városi tanácsossá nevezte ki.

Figyelmeztetés!

A North British and Mercantile Insurance Company magyarországi igazgatósága felhívja üzletfeleit és a biztosító közönséget arra, hogy Gyulafehérváron képviselővel egyedül csak **Várady Kálmán** urat (lakik Kiskolostor-utca 4. sz.) bízta meg és így képviselőben és nevében más ügnyök el nem járhat.

— **A varázsvesszős hölgy.** Alig hinné el az ember. Hogy ma is akad szerep a varázsvesszőnek?! Olyan babonásan hangzik. S mégis. Sajátságos érzékenységükkel fogva némelyeknél mesésen működik. Elrejtett források felkutatásánál ősidők óta szerepel a kétágu varázsvessző. Segítségével sok gyógyforrás, erítésére sok mélyen elrejtett vízmedence nyílt meg, hogy betegséget enyhítsen, szomjúságot oltsón. Ahol a mély vízü Gyilkostól is mintegy varázsláttal született meg a keleti bércek ölen; ahol tiszta, kristályforrások húzódnak minden domb mögé, ott gazdag érzések mély vízü forrása rejtőzött a szívek mélyén is. Ki találja meg e gazdag érzések eléddig titokban maradt erét, hogy kibugyanjanak a tiszta habok és folyásukkal ismét virágossá varázsolják a székely havasok alját, megtermékenyítse már-már kiégett síkjait? Ki nyitja meg a szívek mélyét, honnan öseróval gyógyító gondolatok röppenjenek szét, amerre a székelység szenved lassú sorvadásban? Volt eset reá, hogy valaki a föld alatt rejtett forrás iránt annyira érzékeny volt, hogy késő éjjel el kellett költözködni a vendéglőből, mert nem tudott aludni benne s később kitént, hogy forrás volt éppen e szoba alatt, melyről addig senki sem tudott. Gyergyószentmiklós új plébánosa sem tudott pihenni. Lelke nagyon érzékeny a mélységek iránt. S most kitént, hogy elhanyagolt érzések elrejtett gazdag forrása nyugtalanította. Mert e forrás felbugyant. Vize mély, ereje gyógyít. S ha majd magának medret ásva tova folyik a székely falvak alatt, megtermékenyül minden, amerre elhalad. És e forrást egy varázsvesszős hölgy nyitotta meg. Ádám Éva, aki esodás lelkével bámulatosan érzi meg a gyógyító, nemesítő eszmék és érzések forrásait s lelkének varázsszával könnyedén nyitja meg azokat. Folyó hó 14-én este Gyergyószentmiklós művelt közönsége, 15-én a város minden rendű és rangú lakója érezte a varázserintést lelkén. Ha majd erre jön meg e varázsvesszős hölgy, találjon sok áldást, gyógyulást az általa fakasztott forrás körül és sok virágot, sok termő kalászt mindenütt, amerre annak termékenyítő árja elhalad.

— **Kultúrnap a székelyföldön.** A 70-es években egy nemeslelkű uriaszony, Cserey Jánosné Zathureczky Emilia, az akkori főispán Potsa József segítségével gyűjtögetni kezdte a régi székely emlékeket s ezzel megvetette az alapját a székely nemzeti múzeumnak. Idők múltán nagy és érdekes dolgok kerültek össze itt, s az erősi ásatások 4000 éves emlékei együtt pihentek ládába rejtve a XIII. sz. visszamenő kezeirattal, melyek hiteles bizonyítékai a székelység történetének. Nagy és jelentős pillanat az, hogy 1911. okt. 22-én a város, a vármegye, az összes hivatalok és idegen városok képviselőinek jelenlétében, Sepsiszentgyörgy városában hivatalosan letették a Székely Nemzeti Múzeum alapkövét. Régi eredeti székely vár stílusban épül az új palota. Tervezője Koos bépesti műépítész. A munkálatok vezetője Malmos Andor. Ragyogó őszi napon, zászlóddal, zeneszóval ünnepelt a székelység. A múzeum értékes anyagának a Székely Mikó-kollegium adott szállást kegyeletből. Dr. László Ferenc és Csutak Vilmos tanárok pedig évekig gondozták, rendezték, leltározták, egészségük veszélyeztetésével és művészeikkel minden ambíciójával. A székelységnek emez ünnepe, ünnep egész Magyarországnak, mert a magyarság egyik legerősebb néptípusának emlékei immár végre az állam jóvoltából 1—2 év alatt értékké megillető hajlekba kerülnek.

— **Vasutat építenek Szováta.** Szováta-fürdő eddig igen nehezen, igen fárasztó kocsi-

úton volt csak elérhető. Most egy konzorcium, melyben Marostordamegye és Marosvásárhely város is érdekelve vannak, Marosvásárhelytől Szovátaig vasutat akar létesíteni, hogy a fürdőhellyel való közlekedést megkönnyítse. A csoport szeretne megnyerni egy nagy fővárosi intézetet tervének s ez irányban már folyamatban is vannak a tárgyalások.

— **Megint egy üstökös.** A helyi esillagvizsgáló intézetünk tudós tagjai jelentik: A kaloesai observatorium által előre jelzett Drück-fele üstökös megjelent a láthatáron. A múlt héten szabad szemmel is nagyon jól meg lehetett figyelni és pedig az esteli órákban az ég nyugati peremén, hajnalban pedig keleten. Az üstökösnek olyan fényes magva és üstöke volt, hogy a tekintetben jóval felülmúlja a Halley-felet. Aztán még esodálkozni merjen valaki, hogy háború és kolera jár! . . .

— **Visszautasított milliók.** Egy kissé furcsa ebben a nem is vas-, nem is arany-, nem is ezüst-, hanem pénz-korszakban. De akármilyen furcsa is, megtörtént Lipcsében. Egy gazdag hollandus felajánlotta a lipcsei egyetemi-tanácsnak néhány milliót egy tanszék felállítására. E tanszék pedig az ateizmus érdekeit lett volna szolgálja, az alapító intenciói szerint: az ateizmus tanszéke. Becsületére legyen mondván a lipcsei evangélikus tanácsnak, az ajánlatot visszautasította. Némely tekintetben, s ebben a tekintetben is szűk látókörű az a gazdag hollandus. Nem lát eleget. Azt gondolja, hogy csak olyan tanszéken lehet az ateizmust tanítani, amely ezen a címen van felállítva. No ez nem volna modern dolog. Ő milliommossága csak induljon el egy körutra a kultúrvárosokban és látni fogja, hogy a tudomány szabadságának nevében már messzibb járunk: hogy olyan tanszéken is atheiztikát adnak elő, ahol egyébként szociálpolitikát, szociológiát, orvosi tudományokat adnak elő. Nem kell az Istentagadásra külön tanszék, pláne milliókkal, anélkül is tagadják az Istent, még Magyarhon Pázmány-egyetemén is.

— **Szent Ferenc naptára VIII. évf. 1912. évre.** Elégánsul és tartalmasan kiállított naptárt adta ki a napokban a „Szent Ferenc Hírnöke” szerkesztősége. Nemesak esinos külalakja, hanem változatos tartalma is ajánlatossá teszi a naptárt. A szükséges tudnivalókon kívül közli a friss újdonságokat, érdekességeket az 1911. év folyamáról a világ minden részéről. Aki ismeri a naptárak fontos rendeltetését különösen az egyszerűbb szegény házaknál, az tudja, hogy a fasali házak bibliothekájának kizárólagos, egyedül példánya, egész évre szóló olvasmány, fontos irányító eszköz. E szempontokból különösen értékes a naptár a maga ismeretterjesztő cikkeivel, értekezéseivel (pl.: Szent Ferenc és Tolsztoj Leó gróf: Egyház törv. hozó hatalma és az ünnepek . . . stb.) és ügyesen megírt elbeszéléseivel. Megrendelhető a „Szent Ferenc” Hírnöke” szerkesztőségében. Kolozsvárt. Ára 60 fillér.

— **Felhívás.** Vettük a következő sorokat: „Magyarországon még meg nem alakult az országos katolikus papság, tanítószeg és hívek abstinenens egyesülete, holott hazánkban száznál több abstinenens pap küzd az ivó szokás ellen. Miért is alakítsunk országos katolikus papság tanítószeg és hívek abstinenens egyesületet. Erre a legjobb alkalom az 1911. november 12—14-ig Budapesten megtartandó katolikus nagygyűlés alkohol elleni szakosztálya. Felkérem azért Főtisztelendőségemet, mint az abstinenencia hívét, hogy e törekvésben minket pártolni méltóztatnék az által, hogy az említett szakgyűlésen lehetőleg személyesen megjelenni, vagy legalább csatlakozását írásban bejelenteni sziveskedjék

Schürger plébánosnak. Kérjük továbbá az eszme, terjesztését a már mostanáig is abstinenens körökben és környezetében. S z a b ó György, Gyergyószentmiklós esperes plébános. Schürger Ödön batizfalvai (Szepes) plébános.”

— **Köszönet.** Halálköszönetet mondok a Szent-István-Társulat nagys. Igazgatóságának a csernakereszturi (letelepült) székely családok gyermekei számára küldött 60 drb. Rk. Kis Káté és 25 drb. Pokorny: Kis Biblia tankönyvek ajándékozásaért. Isten fizesse meg! Janesó E.

— **† Vojkuly József** gelencei plébános síremlékére adakoztak: Balázs Ferenc főisp. pléb. (Kolozsvár), Bíró Ferenc pléb. (Madfalva) 5—5 kor. Solyom Antal esendőrfőhadnagy (Alsókubin), Kónya Mihály iparos (Bereck) 1—1 kor. Főösszeg: 53 kor. A szíves adományokat Gelencére kell irányítani. Antalfi Károly miklósvári lelkész egy szekér sarjút ígért a kegyes célra.

Megjelent! Megjelent!
AZ UTITÁRS
c. elmékedés könyv Soóthy Gyulától.
ÁRA 2 KORONA.
Megrendelhető a szerkesztőségben vagy e lap kiadójanal.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. I. Kegyeskedjék felmenteni a számla és támpeldány küldés alól. A hirdetés díja a 3 kor. — Nem vagyunk oly hivatalosan berendezkedve.

Bor. Jónni fog, mert praktikus és időszérű, de a mostani kiszorította. Hála.

Titkolt nemzetiség. Terjedelmének fogva nem tudjuk beilleszteni lapunk rovataiba.

Napoleon M. Közölnök, ha valami alkalomszegrőség módot adna rá, így nem tehetjük közzé. Úgyesen megírt dolgok vannak benne, de köztudomásuk. P. o. vezéreikk terén szívesen látjuk.

F. I. Valami ódon, régies zamatja van. Száz esztendővel ezelőtt írtak ilyen verseket. Ma nem felel meg ízlésünknek. Más téren — szívesen.

PÁLYÁZAT.

A gyergyóújfalui róm. kath. segédkántor és tanító állásra november 1-ig pályázat hirtettik.

I. J a v a d a l m a z a s a : 1. A törvény követelményeinek megfelelő lakás-gazdasági épületekkel. 2. Ospora és alapítványi kamat — december végén kiszolgáltatta — és stola 140 kor. 3. A hívek, től kepeilletmény : 60 kalongya rozs 240 kor. : 60 kalongya zab 120 kor. és 40 terü kemény tüzifa 80 kor. 4. Az iskola alaplóból 240 kor. 5. Államsegély 180 kor. 6. Kertilletmény.

II. K ö t e l e s s e g e : Az iskolaszék által megjelölt osztály vagy osztályok vezetése, a segédkántori teendők pontos végzése és külön díjazás mellett a faiskola kezelése. A személyes megjelenő előnyben részesül.
(1—2)

A gyergyóújfalui iskolaszék.

A magvarláposi (Szolnokdoboka vm.) róm. kath. egyházközség iskolaszéke kántortanítói állásra pályázatot hirdet:

I. J a v a d a l o m : 1. Az egyházközség kántortanítói alapjából havi előleges részletekben évi 1200 kor. 2. Szentmise ala-

pok kamataiból: 51 kor. 3. Magánmiskék és temetések díjaiból: 40 kor. 4. 2 hold 615□-öl szántóföld évi hasznóbére: 20 kor. 5. 5 hold erdőből két évenként vágásra kijelölt famennyiség. 6. 340□-öl kert, ellenesethen 20 kor. kertületmenny. 7. Iskola takarításért évi 60 kor. 8. 3 szoba, konyha, kamara és pincéből álló egészséges jó lakás.

II. Kötelesség: 1. Az I—VI. oszt. osztatlan vegyes iskola növendékeinek (45) a püspöki tanterv szerinti tanítása. 2. Az összes kántori teendőknél vasár-, ünnep és hétköznapokon pontos és lelkiismeretes végzése.

Pályázati határidő **november 12.** Kántorproba közbécsi vasárnapokon. Állás azonnal elfoglalandó.

Az iskolaszék nevében: (1—1)

Huszár Adám,

pléb. isk.-sz. elnök.

A csikmadarasi róm. kath. kántortanítói állás elpályázás folytán megüresedvén, arra pályázat hirdetik.

I. J a v a d a l m a k: a) A község pénztárából havi előleges részletekben 920 kor. b) 75 terü lágú tűzifa (kepe) a 2 kor. 66 fill.: 199 kor. 50 fill. c) 20 kézi napszám a 1 kor. 20 fill. d) 16 hold szántó és kaszáló átlagos értéke 100 kor. e) Stólaris jövedelem 150 kor. f) Szentmise alap kamataiból 25 kor. g) Regálé kártalanítás (állampénztárból) 4 kor. h) Lakás, amely áll: 2 szoba, konyha, kamra, nyárkonyha, pince, gazdasági épületek és veteményes kertből. i) Jogosultnak államségélyből korpótlék.

II. Kötelességei: a) Minden kántori teendő pontos végzése, helyi szokás szerint szt. olvasó előmondása. b) Az iskolaszék által kijelölendő és ismétlődő és mindennapi tankötelesek osztályainak tanítása.

Feltételül kivántatik 2évi gyakorlati év. Kántori, tanítói oklevéllel és szolgálati bizonyítvánnyal szabályszerűen felszerelt folyamodványok folyó év **november 5.** déli 12 óráig bezárólag alulírt pléb. hivatalhoz adandók be, amely napon pályázók próbára megjelenni kötelesek.

Csikmadaras, 1911. október hó 22.

(1—2)

Balló János,

alesp.-plébános.

A nagykasznói középponti róm. kath. iskolánál lemondás miatt megüresedett **segédkántortanítói** állásra **november 12-éig** pályázatot hirdetünk. Kötelessége díjvelében. Fizetése 40 kalongya rozsa, 40 kalongya zab, 25 terü kemény tűzifa, 10 korona favágási napszám, 50 korona oszpora, 300 korona a polg. községtől, 364 korona államségély, 20 korona az iskola pénztárából, stóla 50 korona s az esedékes korpótlék, kert és lakás. A közbeneső vasárnapokon személyesen megjelenő előnyben részesül. Megjelenés nem díjaztatik. Felszerelt kérések „Plébánia Nagykasznó (Csikm.)“ címre küldendők.

(1—1)

Iskolaszék.

A gyergyóremetei főkántori állásra az egyháztanács pályázatot hirdet.

J a v a d a l m a: 1. Most előre évi 1000 korona fizetés havi utólagos részle-

tekben, mely fizetés egy birtokossági erdőnek folyamatban levő, miniszterileg már engedélyezett eladása után, előre láthatólag egy éven belül, 1600 korona összegre emelhetik fel elfogadott határozat alapján. 2. Stóla és misedij illetmény átlagos számítás szerint 400—500 korona. 3. Tíz hold tagosított első osztályú birtok, mely évenként 300—400 korona tiszta jövedelmet ad. 4. 16 hold fenyőerdőnek üzemterv szerint engedélyezendő használat. De ha az egyszerre való fakihasználás megnyerhető, melyért a felfolyamodás megtörtént és egy év alatt biztosan remélhető, akkor az eladási összeg kamatjövendelméből évenként 600—700 korona. 5. 2 szoba, konyha, kamrából álló jó lakás, külön nyári konyha, gazdasági épületek, 3 drb. kis veteményes kert.

Kötelességei: 1. A kántori teendőknél jól képzett, pontos teljesítése. 2. Az állami iskolában a hitoktatóknak rendkívüli akadályoztatása esetén, a hittan-tanítás. 3. Az állami iskolában heti egy óra alatt, ugyszintén az ifjúsággal is alkalmas időben az egyházi énekek betanítása.

Pályázhatnak okleveles kántorok, kik a kántori teendőknél kelő gyakorlatlaltal és jó éneklő képességgel bírnak.

Pályázók kötelesek saját költségeiken folyó év november 19-én a nagymisén és azt követő kántori énekpróbán résztvenni. A pályázatok pedig **november 15-ig** beküldendők.

Gyergyóremete (Csikm.) u. p. helyben, u. vasúti állomás: Ditrő 1911. okt. 19.

Kiss Dénes,

lelkész.

(1—2)

Magyar királyi államvasutak.

256605.911. szám.

A magyar királyi államvasutak teli menetrendje 1911—1912. évre.

A székesfehérvár—paksi vonalon a Székesfehérvárra jelenleg reggel 7 óra 50 perckor érkező vonat a paksi indulás változatlanul hagyása mellett Székesfehérvárra már reggel 6 óra 40 perckor fog érkezni, az Adony—Pusztaszabolcsról jelenleg délután 4 óra 40 perckor induló, Székesfehérvárra este 6 óra 6 perckor érkező vonat Adony—Pusztaszabolcsról, a Paks felől oda este 8 óra 2 perckor érkező vonat folytatásaként este 8 óra 35 perckor fog indulni és Székesfehérvárra este 9 óra 34 perckor fog érkezni.

A celdömölk—csáktornyai vonalon a Celdömölk-ről Ukkra délelőtt 10 óra 14 perckor induló személyvonat Zalaegerszegi hosszabbítottáig, a hova délután 1 óra 20 perckor fog megérkezni.

Az Ukkról—Celdömölkre délután 5 óra 16 perckor érkező vonat már Zalaegerszegtől kezdve közlekedik, anonnán délután 1 óra 38 perckor fog indulni. A Zalaegerszegről jelenleg reggel 4 óra 21 perckor induló, Celdömölkre délelőtt 7 óra 37 perckor érkező személyvonat Zalaegerszegről reggel 5 óra 60 perckor fog indulni és Celdömölkre délelőtt 9 óra 3 perckor fog érkezni.

Az **ukk—balatonszentgyörgyi vonalon** Ukk—Sümegek között egy új vegyesvonatpár helyeztetik forgalomba. Ukkról indul reggel 6 óra 15 perckor, Sümegekre érkezik reggel 6 óra 45 perckor; Sümegekről indul reggel 7 órakor, Ukkra érkezik reggel 7 óra 27 perckor. Az Ukkról jelenleg reggel 6 óra 30 perckor induló, Keszthelyre délelőtt 9 óra 32 perckor érkező vegyesvonat Ukkról reggel 7 óra 46 perckor fog indulni és Keszthelyre délelőtt 10 óra 47 perckor fog érkezni.

A tūrje—balatonszentgyörgyi vonalon a Balatonszentgyörgyről jelenleg éjjel 3 óra 19 perckor induló, Tūrjére reggel 5 óra 35 perckor érkező vegyesvonat Balatonszentgyörgyről reggel 4 óra 34 perckor fog indulni és Tūrjére reggel 6 óra 50 perckor fog érkezni.

A zágráb—csáktornyai vonalon egy új személyvonatpár helyeztetik forgalomba. Zágrábról indul délelőtt 10 óra 49 perckor, Csáktornyára érkezik délután 4 óra 5 perckor. A Varasd-ról délután 3 óra 5 perckor induló, Csáktornyára délután 3 óra 31 perckor érkező vegyesvonat megszüntetettik.

A gombosi dunahíd megnyitása napján az alább felsorolt vonalakon a következő menetrendváltozások lépnek életbe:

Budapest keleti p. u.—Bosznabrod között, Szabadka Dáján át, a jelenlegi összeköttetés helyett egy új közvetlen gyorsvonatpár helyeztetik forgalomba. Az új gyorsvonat indul Budapestről délután 2 óra 45 perckor. Bosznabrodra érkezik este 10 óra 45 perckor. Ellenirányban Bosznabrodról indul a jelenlegi reggeli 3 óra 18 perccel, reggel 3 óra 50 perckor és Budapestre érkezik délután 12 óra 45 perckor.

Ezen új gyorsvonat menettartama Budapest—bosznabrod között a jelenlegivel szemben 1 óra 7 perccel, illetve 1 óra 17 perccel rövidebb lesz.

Az Ujvidékről reggel 4 óra 23 perckor indul és Budapestre d. u. 12 óra 40 perckor érkező személyvonat Szabakkától—Kunszentmiklós—Tassig megszüntetettik, a helyett a Kunszentmiklós—Tassról Budapestre reggel 7 óra 25 perckor érkező személyvonat Indiától kiindulól fog közlekedni, a honnan éjjel 10 óra 31 perckor fog indulni.

A Budapest k. p. u.-ról jelenleg este 6 óra 5 perckor induló és csak Sopolyáig közlekedő személyvonat Budapest k. p. u.-ról este 8 órakor fog indulni és Indiáig fog közlekedni, a hová reggel 5 óra 22 p.-kor fog érkezni.

India—Belgrád között egy új gyorsvonatpár helyeztetik forgalomba, illetőleg a jelenleg Zágráb—India között közlekedő gyorsvonatpár forgalma kiterjesztetik Belgrádig. Az új vonat Belgrádból reggel 5 óra 15 perckor indul. Indiára reggel 6 óra 26-kor érkezik. Ellenirányban Indiáról éjjel 10 óra 4 p.-kor indul és Belgrádba éjjel 11 óra 9 perckor érkezik.

Kitűnő, Gázkocsz, kénmentes

mely alkalmas szobafűtésre, központi fűtésre, kovácsok, szivógázmotorok, építőmesterek stb. számára, kapható a **városi légszuszgár, városi irodájában, Kapu-u. 60. sz.** Ugyanitt gázfűzők, gázfűzőkalkyák, melegvíz automaták stb. állandó kiállítása és eladási helye.

Szőlőoltványokat

szállít amerikai sima és gyökeres veszőket különféle fajokban, **fajtisztaságáért** jótállva legdusabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány telep
Tulajdonos: **CASPARI FRIGYES**
Medgyes 67. sz. (Nagyküküllő megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni.

Az árjegyzékben található az ország minden részéről érkezett **elismert levelek**, ennélfogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségtől úgy szó mint írásbelleg bizonyítást szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízható agáról.

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásosfszky Efraim

műharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és tkts. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becszerelését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett **vaskoronás felszerelését** felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásosfszky Efraim.**

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett oltárépítő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

! MEGBIZHATÓ KATHOLIKUS CÉG !

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal mindennemű templom berendezési és felszerelési tárgyak, u. m.: oltár, szószék, gyóntatószék, templompadok, szentély korlát és egyéb felszerelési tárgyak készítését, szállítását, régi oltárok aranyozását és átalakítását. ▲

Pontos rajzzal és költségvetéssel készséggel szolgálók. ::

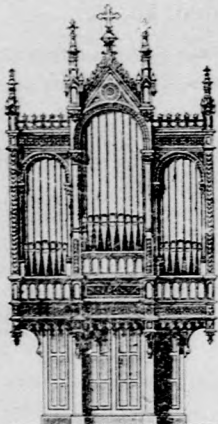
Több kisebb méretű vagy több nagyobb megrendelésnél személyes megjelenés. ▲

! Lelkiismeretes kiszolgálás !

! Több elismerő nyilatkozat !

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szives tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

teljesen ujonnan rendeztem be, minek utánna módomban áll a legnagyobb szabásu orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel
Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Valóban jó és szépen égő —

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve kapható

Dokupil Lajos

viaszgyertya gyárosnál —

Nagylévárdon, (Pozsonym.)

::: Nagyobb vételnél 15—20% árengedmény. :::

Árakkilónként: 2.40 K., 3.20 K., 4 K., 5K. II.